Kompenzacija žrtava krivičnih dela: Odgovor Na slučajeve Porodičnog Nasilja i Trgovine Ljudima na Kosovu

Civil Society for HUMAN RIGHTS

Februar, 2018

Projektom koji finansira EU rukovodi
Kancelarija Evropske Unije na Kosovu

KIPRED

GROUP FOR LEGAL AND POLITICAL STUDIES

artpolis

Kratka Analiza

Kompenzacija žrtava krivičnih dela: Odgovor na slučajeve Porodičnog Nasilja i Trgovine Ljudima na Kosovu

Autori: Ariana Qosaj-Mustafa i Donjeta Morina

Istraživanje podržano od strane: Blend Zyrapi

©Kosovski Institut Za Istraživanja i Razvoj Politika, Februar, 2018.

Mišljenja iznesena u ovom dokumentu ne reflektuju nužno mišljenja donator KIPRED-a, Grupe za pravna i politička istraživanja i Artpolis-a, njenog osoblja, saradnika ili odbora. Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije ne sme se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obiku ili na bilo koji način, bez dozvole. Za takve zahteve, kontaktirati Administrativnu kancelariju Grupe za pravne i političke studije.

Kosovski Institut Za Istraživanja i Razvoj Politika
Major Mehmet Bushi, br. 1
Prishtina 10 000, Kosovo
Website: www.kipred.org
E-mail: info@kipred.org
Tel/fax.: +381 38 542 778

Grupa za pravne i političke studije
Rexhep Luci str. 16/1
Prishtina 10 000, Kosovo
Website: www.legalpoliticalstudies.org
E-mail: office@legalpoliticalstudies.org
Tel/fax.: +381 38 234 456

Artpolis – Art and Community Centre
Str. Zenel Salihu Z4 -S3 00022
10 000 Prishtina, Kosova
Website: www.artpolis-ks.com
Tel/fax.: +381 38 221 512

"Ova publikacija je objavljena uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost KIPRED-a, GLPS-a i Artpolis-a i ni na koji način ne predstavlja stavove Evropske unije."

Sadržaj

Ak

Akronimi 3

I. Izvršni rezime 4

II.a) Uvod 6

II.b) Metodologija 9

III. Međunarodni pravni okvir 9

IV. Program Kompenzacije Žrtava na Kosovu 11

V. Analiza Situacije Nasilja u porodici i Trgovine ljudima na Kosovu 15

a) Nasilje u porodici 15

b) Trgovina ljudima 17

VI. Program kompenzacije žrtava na Kosovu: Nedostaci, problemi, oblasti poboljšanja 19

a) Dopiranje i Korišćenje 19

b) Kapaciteti službenika i institucija 21

c) Nejasne odredbe Zakona o naknadi žrtava zločina 23

VII. Zaključci i Preporuke 28

Reference 32

Akronimi

BiH	Bosna i Hercegovina
CEDAW	Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena
CPC	Zakonik o krivičnom postupku
CRSV	Seksualno nasilje u vezo sa konfliktom
DV	Nasilje u porodici
EU	Evropska zajednica
GBV	Rodno osnovano nasilje
GoK	Vlada Kosova
HT	Trgovina Ljudima
KChD	Lekarska Komora Kosova
KJC	Sudski savet Kosova
KPC	Tužilački savet Kosova
KWN	Asociacija žena Kosova
MLSW	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
MoF	Ministarstvo Finansija
MoJ	Ministarstvo Pravde
OPDAT	Kancelarija za razvoj i obuku tužilaštva
OSCE	Organizacija za bezbednost i saradnju u Evropi
SOP	Standardni operativni postupci
US	Sjedinjene Države
VA	Zaštitnik žrtva

I. Izvršni rezime

Od maja na Kosovo postoji državni program kompenzacije žrtava krivičnih dela. Cilj ovog izveštaja jeste da pruzi analizu programa I preventivno adresira problem koji mogu postajati u zakonu , procedurama kompenzacije I komisiji. Cilj ovog izveštaja jeste da analizuje da li procedure kompenzacije mogu prouzrokovati teškoće žrtvama nasilja u porodici i trgovini ljudima. Izveštaj predstavlja razmatranje međunarodnih i nacionalnih okvira u vezi sa kompenzacijom. Takođe pruža analizu trenutnog Zakona o naknadi žrtva na Kosovu, njihove procure i uslove.

Izveštaj takođe predstavlja analizu situacije koji se odnosi na porodičnim nasiljem i trgovinom ljudima na Kosovu, uzimajući u obzir da su ova dva fenomena veoma proširena koji značajno utiču na ugrožena lica na Kosovu kao što su zene i deca. Ovaj izveštaj identifikuje nekoliko nedostataka i probleme u zakonu i kompenzaciji žrtava, proceduri i komisiji. I dodatna vrednost jeste da identifikuje ove nedostatke u samom početku procesa i kako bi se oni moguli poboljšati privrženim radom i naporom, naročito pošto bi komisija trebala postati stalni mehanizam.

Jedan od najvažnijih identifikovanih nedostatka jeste u vezi sa nedovoljnim pruženim informacijama i podizanja svesti građana o postojanju programa kompenzacije. Ovo ograničeno pružanje informacije može u budućnosti dovesti do potencijalno nedovoljno korišćenog programa. Sledeće pitanje jesu ograničeni kapaciteti relevantnih službenika i ustanova i do sada nedovoljno izgrađeni kapaciteti. Ograničeno znanje pravnika o zakonu i procesu kompenzacije može dovesti do prenošenja netačne i delimične informacije podnosiocima. Takođe postoje nejasne odredbe u vezi sa kvalifikovanosti dece koji su svedoci porodičnog nasilja za aplikaciju na program. Takođe su identifikovane teškoće u prikupljanju neophodnih dokumenta od strane podnosioca, naročito u pribavljanju potvrde za sahranu i lekarske troškove. Još jedna identifikovana prepreka u proceduri se odnosi na zahtev onih koji su preživeli porodično nasilje, što uključuje prema zakonu uslov da je osoba koja je preživela akt porodičnog nasilja kvalifikovana za kompenzaciju samo onda kada je izvršilac proglašen kriv u krivičnom postupku sa kaznom od minimalno od godinu dana. Ovo se retko dešava na Kosovu jer se izvršioci porodičnog nasilja retko kazne zatvorom. Pored toga, nedostatak unifikovane definicije porodičnog nasilja u Krivičnom zakonu Kosova čini da skoro ne postoje optužnice krivičnih dela porodičnog nasilja. Još jedno identifikovano pitanje jesu sami fondovi programa. Od decembra 2017 ne postoje održivi načini podrške fondova. Prema kosovskom zakonodavstvu fondovi programa bi trebali dolaziti od kazni sudija i sudskih taksa izvršiocima krivičnih dela ubistva, trgovina ljudima, silovanja, seksualnog zlostavljanja dece i krivičnih dela koji spadaju pod definicijom porodičnog nasilja po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici .

Druga pitanja su takođe identifikovana kao što su nedostatak digitalne baze podataka za sekretarijat i komisiju , zastarele fraze u Zakonu o krivičnom postupku i nedovoljni pristup orijentisan na žrtve od strane Kosovske komisije za kompenzaciju žrtava.

Na karaju izveštaja nalaze su preporuke o tome kako bi se trebalo adresirati identifikovani problemi da bi pomogli Kosovu u procesu osnovanja funkcionalnog programa za kompenzaciju žrtava. Ove specifične preporuke su namenjene specifičnim ustanovama , donatorima i druge relevantne aktere u sprovođenju zakona.

II.a) Uvod

Nedavno je na svetskom nivou usvojena državna odgovornost naknade štete za žrtve[1] krivičnih dela. Značaj kompenzacije žrtva je snažno utvrđen u argumentima socijalne pomoći., čime se smatra da je odgovornost države da pruži sigurnost i bezbednost za svoje građane . Ako u tome nije uspe, treba da pruži kompenzaciju onima koji su oštećeni krivičnim delima koji se nisu mogli sprečiti državnim mehanizmima. Kompenzacija žrtava se razlikuje of restitucije , u tome što podrazumeva isplatu vlade žrtvi krivičnog dela , umesto isplate od stane izvršioca krivičnog dela žrtvi.[2] Programi kompenzacije žrtvama su osnovani u većini zapadnih zemalja 1960 godine. Na primer Sjedinjene Američke Države, su doneli prvi zakon u vezi sa kompenzacijom 1965 godine, kada je država Kalifornija ratifikovala svoj prvi program pružanja finansijske pomoć žrtvama krivičnih dela. [3] Postepeno, u sledećih 30 godine sve države SAD-a su osnovale slične programe za kompenzaciju žrtava krivičnih dela.[4] U 1960 godine sličnu metodu je nastavila i Velika Britanija, Severna Irska, Kanada, Novi Zeland i Australija ,[5] usvajanjem zakonodavstva koji pruža kompenzaciju žrtvama.

---

[1] Pojmovi " žrtva" I " preživeli" se cesto koriste I odnose na lica koja su pretrpela krivična dela sa elementima nasilja. U ovom izveštaju pojam "žrtva" se odnosi na lica prema kojima je izvršeno jedno od sledećih krivičnih dela: : ubistvo, trgovina ljudima, silovanje, seksualno zlostavljanja dece, i porodično nasilje.Mnoge žrtve smatraju sebe preživelim i smatranje sebe kao preživele ne umanje njihov značaj za agenciju. Uprkos tome, u izveštaju se koristi pojam "žrtve " u skladu sa pravnom terminologijom koja se koristi na Kosovu I pruža određena prava žrtvama..

[2] Ibid.

[3] Greer, Desmond S. Transatlantska perspektiva o kompenzaciji žrtava krivičnih dela u Sjedinjenim Državama , Časopis Krivičnog Zakonika i Kriminologije, Knjiga 85, Izdanje 2, 1994,na: scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6815&context=jclc

[4] Ibid.

[5] Galaway and Rutman, Kompenzacija žrtava: Analiza suštinskih pitanja, Pregled socijalne službe, Br 48, Br. 1, 1974

Sa druge strane, Evropska Unija ,ima nekoliko mehanizma i pravnih okvira koji garantuju prava žrtvama krivičnih dela na kompenzaciju , koja je takođe razmotrena pod „ Međunarodnim Pravnim Okvirom“ ovog izveštaja. Svaka članica evropske unije treba da uspostavi sistem kompenzacije žrtava krivičnih dela i postoji reciprocitet kompenzacije između različitih zemalja evropske unije. [6] Zemlje Balkana su počele da prate korake njihovih međunarodnih kolega iako veoma sporije. Na primer, Albanija je ratifikovala Evropsku konvenciju kompenzacije žrtava krivičnih dela u 2004 godini.[7] Iako je članica Evropske Unije Republika Hrvatska je završila akt kompenzacije žrtava krivičnih dela u 2011 godini.[8] U Makedoniji ne postoji program kompenzacije žrtava krivičnih dela i on postoji za žrtve trgovine ljudima samo kada su žrtve maloletnici.[9] Slično u Srbiji nedostaje specifični zakon za kompenzaciju žrtava krivičnih dela .[10] Dok u Crnoj Gori postoji zakon za kompenzaciju žrtava krivičnih dela koji sadržava klauzulu u kome se ističe da zakon ne može da stupi na snagu dok Crna Gore ne postane članica EU.[11]

Međutim, on sto je zajedničko za sve zemlje balkanskog regiona, jeste da nemaju funkcionalni program kompenzacije , sa određenim budžetom i komisiju za kompenzaciju. Pravno, Kosovo je izuzetak ovog pravila. Međutim, suočava se sa značajnim izazovima u sprovođenju zakonodavstva u vezi sa žrtvama krivičnih dela.

Takođe zakon je iniciran kao jedan od zahteva EU prema Kosovu. Na primer, izveštaj napretka 2014 godine se fokusirao na žrtve trgovine ljudima i izjavio je da Kosovo treba da se fokusira na prava žrtava na kompenzaciju.[12] Takođe, Državni Izveštaji Kosova su istakli činjenicu da pravo na zahtevanje kompenzacije još uvek nije sigurno zato sto je zakonodavstvo

---

[6] Portal evropske komisije , "Pravosuđe: Izgradnja evropskog prostora pravde, "Kompenzacija", pristup portalu on 20.12.2017, na: ec.europa.eu/justice/criminal/victims/compensation/index_en.htm

[7] Republika Albanija, Obaveštenje o ratifikaciji evropske konvencije o kompenzaciji žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja, 2005, na: https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=321052&SecMode=1&DocId=817110&Usage=2

[8] Skupština Republike Hrvatske, Prava žrtvi u skladu sa Aktom kompenzacije žrtava krivičnih dela, Službeni list 80/08 i 27/11, 2011, na: https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Iz%20pravosudnog%20sustava/podrška%20žrtvama%20i%20svjedocima/Brochure%20The%20victims'%20rights%20pursuant%20to%20the%20crime%20victims%20compensation%20act.pdf

[9] Udruženje za emancipacije, solidarnost, i jednakost žena , CEDAW Posmatrački izveštaj, 2015, at: www.esem.org.mk/pdf/Voved/Monitoring%20na%20chovekovi%20prava/Izveshtai%20vo%20senka/CEDAW/Follow%20up%20Report%20on%20CEDAW%202015%20-%20ESE.pdf

[10] Evropska Komisija, Radni dokument osoblja komisije, Srbija 2016, Izveštaj, 2016, na: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_serbia.pdf

[11] Department Sjedinjenih Država, Kancelarija za nadgledanje i borbu protiv trgovine ljudima, Crna Gora2017, at: https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2017/271246.htm

[12] Evropska Komisija, Kosovo* Izveštaj o napretku 2014, 2014, at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf

podeljeno i nema specifičnog zakona o javnoj odgovornosti."[13] Dijalog između EU i Kosova koji se odnosi na Proces Stabilizacije i Asocijacije je eksplicitno zahtevao od Vlade Kosova da usvoji zakon o kompenzaciji žrtvama krivičnih dela.[14] Prema tome, od 2015 godine na Kosovu je osnovan program za kompenzaciju žrtvama krivičnih dela. Zakonu o krivičnom postupku 2012 godine je već imao osnovu za ovaj program koji je predvideo kreiranje posebnog fonda za kompenzaciju žrtava krivičnih dela.[15] Zatim, pošto odredba Zakona o krivičnom postupku ne funkcioniše, Vlada Kosova je formulisala Zakon Br. 05/L-036 o Kompenzaciji Žrtava Krivičnih Dela koji je usvojen 2015 godine. Ovim zakonom se ureduju prava na finansijsku naknadu žrtvama krivičnih dela kao i njihovim štićenicima.[16] Prema zakoni, kompenzacija postoji za nekoliko različitih krivičnih dela ka sto ubistvo, trgovina ljudima, silovanje, seksualno zlostavljanja dece, i aktovi porodičnog nasilja kao što je definisanu u Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici. Nakon zakona, Komisija za Kompenzaciju Žrtava Krivičnih Dela je osnovana 2015 godine.[17] Međutim ,počela je da funkcioniše u maju 2017 godine i službeno je počela sa radom 22.05. 2017. Od decembra 2017 godine, Komisija je pružila kompenzaciju samo jednoj osobi. Do sada nije urađena udubljena analiza programa i njegovog sprovođenja. Šta vise, uzimajući u obzir karakteristike i osetljivosti krivičnih dela porodičnog nasilja i trgovine ljudima, u ovom izveštaju se analizira da li postojeći program ima mane i probleme posebno u vezi sa ovim žrtvama. Takođe, izveštaj pravi osvrt na čitav program i daje odgovarajuće preporuke.

Specifično izveštaj se bavi a) Identifikacijom opštih nedostatka programa za kompenzaciju žrtava na Kosovu; b) Identifikacijom specifičnih nedostatka koji bi mogle uticati na žrtve porodičnog nasilja i trgovine ljudima; c) Analiza usklađenja nacionalnog programa kompenzacije na Kosovu sa zakonodavstvom EU i Međunarodnog zakonodavstva o porodičnom nasilju i d) Razmatra dosadašnje sprovođenje programa od strane relevantnih institucija uključujući komisiju za kompenzaciju žrtava , advokata žrtve, sudija i tužilaca.

---

[13] Evropska Komisija, Kosovo* 2015 Izveštaj, 2015, at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf i Evropska Komisija, Kosovo* 2016 Izveštaj, 2016, at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_kosovo.pdf

[14] Evropska Komisija, Sektorski komitet pravde, slobode i bezbednosti, EU proces stabilizacije i udruživanja, Brisel, Januar 2015, na: eeas.europa.eu/archives/delegations/kosovo/documents/press_corner/2015/20150223_final_sapd_jls_follow-up_actions.pdf

[15] Skupština Republike Kosovo , Zakonik Krivičnog Postupka, 2013, at: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf

[16] Skupština Republike Kosovo, Zakon Br. 05/L-036 o Kompenzaciji Žrtava Krivičnih Dela, 2015, na: http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-036%20a.pdf

[17] Ibid. Član 23

II.b) Metodologija

Izveštaj obuhvata istraživanje na stolu, pravnu analizu i intervjue sa glavnim akterima na Kosovu koji rade na pitanjima u vezi sa žrtvama krivičnih dela. Izveštaj uključuje razmotre međunarodnih i regionalnih okvira , pravnu analizu, njihovu primenu u kontekstu Kosova, i nekoliko delimično strukturisanih intervjua sa akterima. Pravna analiza je ispitala međunarodno i nacionalno zakonodavstvo da bi razmotrila da li je kosovski program u skladu sa međunarodnim konvencijama , zakonima, i propisima o Porodičnom Nasilju i Trgovinom Ljudima. Intervju sa ključnim akterima su održani u oktobru , novembru i decembru 2017 godine.[18] U zadnjem poglavlju ovog izveštaja su date preporuke o konkretnim merama relevantnih aktera identifikovanjem načina dalje da bi se savladale teskobe i problemi sa trenutnim programom kompenzacije. Očekujemo da će preporuke date u zadnjem poglavlju ovog izveštaja poboljšati sprovođenje novog zakona o kompenzaciji žrtava i da će izbeći nove izazove koje se odnose na sprovođenje naročito u vezi sa preživelim Porodičnog Nasilja Trgovinom Ljudima.

III. Međunarodni pravni okvir

Postoje nekoliko međunarodnih konvencija, okvira i direktiva koje određuju državnu odgovornost za kompenzaciju žrtava. Deklaracija o osnovnim principima pravde za žrtve kriminaliteta i zloupotrebe vlasti je najznačajniji međunarodni dokument o kompenzaciji žrtava krivičnih dela. Deklaracija poziva na sprovođenje socijalnih , obrazovnih, ekonomskih i zdravstvenim politika u cilju sprečavanja zločina, smanjivanju vikitimizacije i pružanje pomoći žrtvama.[19] Šta više deklaracija poziva sve države da redovno razmatraju njihovo postojeće zakonodavstvo uključujući kompenzaciju žrtava u skladu sa promenljivim uslovima.[20] Takođe predstavlja osnovu za pružanje takve kompenzacije isticanjem da je neophodno usvajanje međunarodnog i nacionalnog zakonodavstva da bi se obezbedilo poznavanje i poštovanje prava žrtava krivičnih dela .[21] Takođe ističe kada se nadoknada ne može u potpunosti obezbediti od prestupnika ili iz drugih izvora,

države bi trebalo da nastoje da obezbede finansijsku nadoknadu.[22] U tom slučaju, država treba da pruži kompenzaciju žrtvi koja je pretrpela značajnu mentalnu ili fizičku štetu kao posledicu

[18] Intervjui su se održali sa nekoliko članova Komisije Kompenzacije , Sekretarijat Komisija, i unutar Ministarstva Pravde, Advokata Žrtvi, Američke Ambasade , Ustanovi Ombdusmana , itd.
[19] Ibid. Paragraf 4a
[20] Ibid. Paragraf 4c
[21] Generalna Skupština Organizacije Ujedinjenih nacija, A/RES/40/34, Deklaracija Osnovni principa za žrtve krivičnih dela i zloupotrebe moći, Paragraf 12, 1985, na: www.un.org/documents/ga/res/40/a40r034.htm
[22] Ibid. Paragraf 12.

krivičnih dela ili porodice osoba, a naročito lica izdržavana od strane osoba koje su umrle ili su onesposobljena zbog krivičnog dela .[23] Deklaracija takođe podstiče sve države na širenje delatnosti nacionalnih fondova za nadoknadu žrtvama.[24]

Evropska konvencija o kompenzaciji za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja je formulisana 1983 godine i jeste na snazi od 1988 godine i još uvek se treba potpisati od stane zemalja .[25] Oni koji popisu konvenciju se obavezuju da barem pokriju: "gubitak prihoda, zdravstveni i bolnički troškovi i troškovi sahrane, i u odnosu na izdržavana lica, gubitak podržavanja ".[26] Trenutno konvencija ima 17 potpisa i otvorena je za dalje potpisivanje u budućnosti .[27] U 2004 , Savet Evrope je usvojio Direktivu 2004/80/EC koja se odnosi na kompenzaciju za žrtve krivičnih dela, koja se osniva na konvencija o kompenzaciji za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja.[28]

Direktiva prepoznaje da zbog različitih razloga često žrtve ne mogu ostvariti naknadu od počinioca, uključujući njihov nedostatak fondova i sredstava da kompenzuju žrtvu, ali i u slučajevima kada se učinilac ne može identifikovati.[29] Direktiva se takođe poziva na međunarodna krivična dela kao sto je terorizam[30] i slučajeve između granica.[31] Prema direktivi, države članice osiguravaju da svim potencijalnim podnosiocima zahteva za naknadu budu dostupne informacije o mogućnostima podnošenja zahteva za naknadu.[32]

Pravo na kompenzaciju se takođe garantuje i drugim pravnim mehanizmima. Jedan od ovih mehanizma je sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici koje se zna po nazivu Konvencija Istanbula .[33] Konvencija Istanbula zahteva zaštitu žena i devojaka od svih oblika nasilja, da spreči nasilje, krivično goni i eliminiše nasilje u porodici i posebno sve druge vrste nasilja nad ženama .[34] Takođe upućuje države da daje kompenzaciju žrtvama porodičnog nasilja. Specifično, Konvencija propisuje "obavezu država da dodeli odgovarajuću državnu

---

[23] Ibid. Paragraf 13
[24] Ibid. Paragraf 13
[25] Savet Evrope, Evropska konvencija o kompenzaciji za žrtve krivičnih dela sa elementima nasilja, Strazbur, 1983, at: https://rm.coe.int/1680079751
[26] Ibid. Član 4
[27] Evropsko pravosudno udruženje za građanska i komercijalna pitanja, Poseta portalu 4.12.2017, na: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_int_en.htm
[28] Savet Evrope, Direktiva saveta 2004/80/EC u vezi sa kompenzacijom žrtava krivičnih dela, 2004, at: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:261:0015:0018:en:PDF
[29] Ibid. Član 10
[30] Ibid. Paragraf 4
[31] Ibid. Paragraf 7
[32] Ibid. Poglavlje 1, Član 4
[33] Savet Evrope, Konvencija o sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Istanbul, 2011, na: https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e
[34] Ibid. Član 1.

naknadu onima koji su zadobili ozbiljne telesne povrede odnosno onima kojima je narušeno zdravlje do te mere da stepen povreda nije pokriven iz drugih izvora ka što je učinilac, osiguranje odnosno državno zdravstveno i socijalno davanje. To neće sprečiti podnosioce da zahtevaju povraćaj naknade od učinioca, dokle god se vodi računa o bezbednosti žrtve".[35] Konvencija Istanbula prepoznaje da su žene i deca podložni većem riziku od rodno zasnovanog nasilja uključujući porodično nasilje.

Konvencija dalje prepoznaje da rodno zasnovano nasilje je mehanizam kojima se žene primoravaju da budu u podređenom položaju i koji predstavljaju jednu od najozbiljnijih kršenja ljudskih prava koji sprečava jednakost između žena i muškaraca. [36] Iako se eksplicitno ne pominje u Ustavu Republike Kosova, Konvencija Istanbula je direktno primenjiva na Kosovu. Ustav ističe da sprovođenje javne vlasti u Republici Kosovo se zasniva na načelu "poštovanju međunarodno priznatih prava i osnovnih sloboda."[37]

Još jedan pravni mehanizam koji specifično određuje kompenzaciju žrtvama trgovine ljudima jeste Direktiva Evropskog Parlamenta o Trgovini Ljudima Direktiva EU 2011- 36 o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti njihovih žrtava.[38] Direktiva zahteva sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima kao i zaštitu prava žrtava trgovine ljudima.[39] Među ostalom, direktiva podstiče države članice da osiguraju da je žrtvama trgovine ljudima dostupna kompenzacija.[40] Ističe da će "Države članice će osigurati da žrtve trgovine ljudima imaju pristup postojećim shemama kompenzacija žrtvama krivičnih dela sa elementima nasilja koja su učinjena sa umišljajem."[41] Većina zakonskih odredbi definisani u Zakonu Kosova su u skladu sa gore analiziranim međunarodnim pravnim okvirom.

Sledeće poglavlje se detaljno bavi programom kompenzacije žrtava na Kosovu.

IV. Program Kompenzacije Žrtava na Kosovu

Opcija davanja državne kompenzacije žrtvama krivičnih slučajeva na Kosovu je po prvi put pruženo pod zakonskom odredbom formulisane od strane misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu. Dakle , po UNNIK Uredbi Br. 2001-4 o Zabrani Trgovine Ljudima na Kosovu 2001 godini, Kosovo treba da osnuje fond za obeštećenje žrtava koji bi dobili fonove od konfiskovanja

[35] Ibid Član 30, paragraf 1.
[36] Ibid. Preambula
[37] Skupština Republike Kosovo, Ustav Republike Kosovo, Član 3.2, 2008, Priština
[38] Evropski parlament, Direktiva 2011/36/EU sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima kao i zaštitu prava žrtava trgovine ljudima, i zamenjuje Okvirnu Odluku Saveta 2002/629/JHA,
[39] Ibid. Član 4.
[40] Ibid. Član 12.2
[41] Ibid. Član 17.

imovine od krivičnog dela trgovine ljudima i od doprinosa donatora. [42] Pored toga, biće imenovan koordinator za pomoć žrtvama koji će biti odgovaran za nadgledanje fondova.[43] Tek nakon 11 godina 2012, Vlada Kosova je formulisala i usvojila novi Zakonik o Krivičnom Postupku koji određuje zakonske osnove za državne programe kompenzacije žrtava. Zakonik definiše Fond za naknadu štete žrtvama –„ fond u koji se u skladu sa zakonom deponuju izgubljena jamstva ili druga ovlašćena sredstva. Isplate iz fonda za naknadu žrtvama koriste se za naknadu štete žrtvama krivičnog dela ovlašćene u skladu sa zakonom ".[44] Šta više, zakonik utvrđuje slučajeve kada sud ne može da naredi restituciju od učinilaca zbog različitih razloga kada,[45] oštećena stranka ili žrtva se može uputiti kod koordinatora za kompenzaciju fonda za naknadu štete žrtvama.[46]

Kosovske institucije su takođe formulisale propise da bi unapredili sprovođenje zakonskih obaveza. Dakle, Standardni Operativni Postupak za Kompenzaciju i Pomoć Žrtvama pri Kancelariji Glavnog Državnog Tužioca takođe unapređuje osnove za kompenzaciju žrtava na Kosovu. Ovi standardni operativni postupci ističu da u slučaju da žrtva ne može dobiti naknadu štete od okrivljenog onda zahtevaju naknadu od države.[47] Pored toga, SOP nabraja Evropsku Direktivu o kompenzaciji žrtvama krivičnih slučaja sa elementima nasilja kao najvažniji međunarodni dokument.[48] SOP definiše da je Fond za obeštećenje žrtava program koji je dizajniran da pomogne žrtvama u pokrivanju troškova "koji direktno proističu iz zločina a koje

nisu obuhvaćene drugim izvorima plaćanja".[49] Standardni postupak takođe ističe da su nadležni organi odgovorni da utvrde da li kandidati imaju pravo na državnu kompenzaciju.[50] Iako su Krivični Zakonik i SOP završeni u 2013 godini ," Koordinator za naknadu štete žrtvama ", koji se spominje u Krivičnom Zakoniku , i "Odgovorni autoritet" koji se spominje u SOP nisu

[42] UNNIK Uredba Br. 2001/04 o Zabrani Trgovine Ljudima na Kosovu, 2001, na: www.unmikonline.org/regulations/2001/reg04-01.html
[43] Odeljak 6 i 9 UNMIK Uredbe Br. 2001/04 o Zabrani Trgovine Ljudima na Kosovo.
[44] Skupština Republike Kosovo, Zakonik o Krivičnom Postupku , Član 19.1.26, 2013, na: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf
[45] Razlozi mogu biti nemogućnost uplate, nedostatak sredstva, smrt okrivljenog, sud nema jurisdikciju.
[46] Skupština Republike Kosovo, Zakonik o Krivičnom Postupku , Član 62.1.5, 2013, na: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf
[47] Kancelarija državnog tužioca, Standardni operativni postupci za Kancelariju za zaštitu i pomoć žrtava, Član 2.1.5, 2013, na: www.psh-ks.net/repository/docs/No.1202.2013_Directive_on_SOP_FOR_THE_VPAO.pdf
[48] Ibid. Član 4.3.4
[49] Ibid. Član 32.1
[50] Ibid. Član 32.2

osnovani niti funkcionalni. Usvajanjem Zakona 05/L-036 o Naknadi Žrtva Zločina 2015 godine preduzeti su konkretni koraci u vezi sa kosovskim program za kompenzaciju žrtava na Kosovu.[51]

Kosovski Zakon 05/L-036 o Naknadi Žrtva Zločina uređuje pravo na finansijsku kompenzaciju za žrtve krivičnih slučaja sa elementima nasilja kao i njihove porodice. Zakon je usvojen u 20150 godini i nabraja krivična dela sa elementima nasilja za koje se žrtve kompenzuju od fonda za kompenzaciju žrtava. Krivična dela za koje naknada treba biti dodeljena su: trgovina ljudima, silovanje, ubistvo, seksualno zlostavljanja dece, i krivična dela porodičnog nasilja po definiciji u Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici .[52]

Međutim, Komisija kompenzacije žrtava može doneti pozitivnu odliku u odnosu na zahteve koji nisu samo u vezi sa ovim slučajevima, ako obrazlože da su otkrili da je žrtva krivičnog dela posebno osetljiva. [53] Štete koje se naknađuju su teške telesne povrede i poremećaj mentalnog zdravlja, nesposobnost za rad , bolnički troškovi i drugi medicinski troškovi, troškovi sahrane, uništeni medicinski aparati, i troškovi procedure zahteva za naknadu. [54] Zakon takođe ističe da sve gore navedene povrede trebaju biti "ozbiljne, sa značajnim posledicama."[55]

Da bi imali pravo na kompenzaciju podnosioci moraju ispuniti određene formalne i materijalne uslove. Svi podnosioci koji ispunjavaju uslove moraju biti građani i stalni stanovnici Republike Kosovo ili države sa kojom Kosova ima odnose reciprociteta ili države članice EU.[56] Sa druge strane formalni uslovi takođe uključuju: a) počinjeno krivično delo mora biti kažnjivo sa najmanje godinu dana zatvora; b) krivično delo izvršeno na teritoriji Republike Kosova; c)otkriveno i izveštavano kod nadležnog organa i da je tretirano kao krivično delo; d) posledica krivičnog dela mora biti teška telesne povreda ili težak poremećaj mentalnog zdravlja, ili dovesti do smrti žrtve; i e) podnosioci nemaju mogućnost da ostvare zahtev za naknadu od zdravstvenog osiguranja ili drugih izvora.[57]

---

[51] Skupština Republike Kosovo, Zakon Br. 05/L-036 o Naknadi Žrtva Zločina , 2015, na: http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-036%20a.pdf

[52] Ibid. Član 6.1

[53] Ibid. Član 6.2

[54] Ibid. Član 12.1

[55] Ibid. Član 12.2. U skladu sa članom 13 Zakona, povrede koje traju više od šest (6) nedelja, koje dovode do potpune nesposobnosti za rad ili nesposobnost za obavljanje svakodnevnih poslova; povrede sa značajnim ili funkcionalnim posledicama, dugoročne ili trajne ; povrede koje su objektivno bile opasne po život se smatraju "ozbiljnim". Slično , u skladu sa članom 14 ozbiljnim poremećajima mentalnog zdravlja se smatraju: ograničenje slobode; narušavanje seksualnog integriteta; unakaženost; neprekidna tortura ; drugih fizičkih povreda koje mogu uticati na stanje, ponašanje i ličnost žrtve tog zločina.

[56] Ibid. Član 7.1

[57] Ibid. Član 8

Zakon striktno zabranjuje duplu kompenzaciju. Prvo, član 8 ističe nemogućnost dodele naknade iz drugih izvora kao ključno merilo za dodelu kompenzacije. Drugo, u skladu sa članom 10 Zakona o naknadi žrtava zločina osobe koje podnese zahtev za kompenzaciju bi trebalo da zahtevaju kompenzaciju od okrivljenog prema Zakoniku Krivičnog Postupka.[58] Ako kompenzacija nije moguća iz različitih razloga podnosioci imaju pravo da podnesu zahtev za fond kompenzacije.[59] Ako je kompenzacija delimično dodeljena, podnosioc može da zahteva deo kompenzacije koju nije primio. Podrazumeva se da pre podnošenja zahteva za kompenzaciju pravosnažna presuda treba biti doneta nakon krivičnog postupka.[60]

Postoje nekoliko izuzetka opšteg pravila kao što je definisano u članu 9. Neke žrtve kao što su deca i žrtve trgovine ljudima imaju neposredan pristup fondu kompenzacije žrtava. Kada je žrtva dete ili stranac koji je žrtva trgovine ljudima i učinilac nije identifikovan u vremenskom periodu od tri meseca od izveštavanja krivičnog dela, žrtva ima pravo da podnese zahtev i bez sudske odluke. [61] Od stranih žrtava se zahteva da sarađuju sa nadležnim organima Kosova u toku istrage krivičnog dela.[62]

Zakon takođe predstavlja osnovu za formiranje Komisije za kompenzaciju žrtava za donošenje odluka u vezi sa kompenzacijom žrtava krivičnih dela i da razmatra zahteve (u daljem tekstu Komisija).[63] Vlada imenuje komisiju i članovi komisije su predsedavajući koji je uvek Sudija Vrhovnog Suda i njega predlaže Sudski savet Kosova (SSK) , jedanog Tužioca i njega predlaže Kosovsko veće tužilaca (KVT), pripadnik skupštine Kosova, koga predlaže komisija zakonodavstva, dva eksperta medicine, u oblasti psihijatrije i traumatologije, koje predlaže Lekarska Komora Kosova (LKK) i jedan predstavnik civilnog društva sa iskustvom u vezi sa

[58] Takođe prema paragrafu 30 SOP o pomoći žrtvama naknada može biti dodeljena u krivičnom postupku od učinioca nasilja u porodici , "koji je priznao krivicu ili je osuđen za nanošenje materijalne ,fizičke ili emocionalne štete …2 Žrtva u ranoj fazi istrage do 60 od dana podizanja optužnice , može da podnosi "Deklaraciju" o prouzrokovanju štete.… 3 Zaštitnici žrtava mogu da pomognu žrtvama u kompletiranje i dostavljanju takve izjave , koja može poslužiti i kao zahtev .." Sa druge strane u skladu sa paragrafom 31, naknada se može dodeliti u parničkom postupku "Ako se žrtvi ne daje nadoknada u krivičnom postupku , zaštitnik žrtava, savetuje žrtvu da on / ona može da traži naknadu štete u parničnom postupku putem pravne pomoći ,privatnog advokata ili samozastupanja.." Dostupno na: www.pshks.net/repository/docs/No.1202.2013_Directive_on_SOP_FOR_THE_VPAO.pdf

[59] Član 11 definiše razloge zbog kojih žrtva ne može primiti kompenzaciju od učinioca- okrivljenog . A to su: "Ako je osoba bila žrtva ali su prošle dve (2) godine od otkrivanja krivičnog dela i nije bilo podignute optužnice; Ako se utvrdi da je osoba bila žrtva ali okrivljeni u relevantnom krivičnom predmetu se oslobađa, pošto je bio pogrešna osoba, a izvršilac dela ostaje nepoznat ; Ako je sud utvrdio da okrivljeni u relevantnom krivičnom predmetu nije krivično odgovoran; Ako je okrivljeni u relevantnom krivičnom predmetu preminuo; Ako je izvršenje u sudskom postupku postalo nemoguće ili kada zbog drugih razloga predviđeni zakonom na snazi isto se ne može sprovesti.

[60] Ibid. Član 32.3.1

[61] Ibid. Član 9.1

[62] Ibid. Član 9.2

[63] Ibid. Član 3.1.10

pitanjima ljuskih prava koga predlažu organizacije civilnog društva.[64] Sekretarijat Komisije Ministarstva Pravde podržava administrativni i logistički rad komisije (MP).[65] Konačno, Vlada Kosova je osnovala program kompenzacije koji je već počeo sa razmatranjem zahteva. U sledećem delu je analiza slučajeva nasilja u porodici i trgovine ljudima.

V. Analiza Situacije Nasilja u porodici i Trgovine ljudima na Kosovu

a) Nasilje u porodici

Nasilje u porodici je rasprostranjeno i ne prijavljuje se na Kosovu. Informacije pokazuje da dok je nasilje u porodici opšti problem stanovništva uključujući žene i decu , žene su disproporcionalno podložne specifičnom obliku rodno zasnovanog nasilja. Istraživanje pokazuje da 68% žena na Kosovu su doživele neki oblik nasilja u porodici tokom njihovog života.[66] Međutim, broj prijavljenih slučajeva policiji ostaje nizak, što pokazuje da se slučajevi nasilja u porodici se uvek ne prijavljuju u policiji. Na primer, 1092 slučaja nasilja u porodici su prijavljeni u policiji 2017 godine.[67]

Ipak, Kosovo ima nekoliko institucijskih u pravnih mehanizama za sprečavanje i bavljenje slučajevima nasilja u porodici. Prvenstveno , Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) se direktno primenjuje na Kosovu.[68] CEDAW poziva eliminaciju svih oblika diskriminacije žena i devojaka, koja takođe uključuje aboliciju svih oblika nasilja uključujući nasilje u porodici. [69] CEDAW je takođe osnovala Komitet za eliminisanje diskriminacije žena, koji je pružio nekoliko preporuka za interpretaciju.[70] Preporuka 19 se specifično odnosi na Nasilje u porodici. Putem Opšte preporuke broj 19 o Nasilju nad ženama, Komitet definiše rodno zasnovano nasilje kao oblik diskriminacije. [71] Ova preporuka ističe da u ovoj konvenciji zabrana diskriminacije se ne svodi se samo na dela počinjena od strane vlade, takođe uključuje odgovornost vlade za dela pojedinaca. Specifično preporuka ističe da " Države mogu takođe da

[64] Ibid. Član 23.
[65] Ibid. Član 27
[66] Udruženje žena na Kosovu, Nema više izgovora: Analiza stavova, incidence, i odgovora institucija na nasilje u porodici , 2015, na: https://womensnetwork.org/documents/20151124105025622.pdf
[67] Informacije iz Policije Kosova , Decembar 2017
[68] Skupština Republike Kosova, Ustav Republike Kosova, Član 22, 2008, at: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Constitution1Kosovo.pdf
[69] Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija , Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, 1979, na: http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf
[70] Ibid. Član od 17-20
[71] CEDAW Komitet, Opšte preporuke Br. 19 o Nasilju nad ženama, 1991, na: http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm

budu odgovorne za dela pojedinaca ukoliko ne deluju s dužnom revnošću da bi sprečile kršenje prava ili da bi

istražile i kaznile počinioce nasilnih dela, ili obezbedile nadoknadu". [72] Ipak, iako postoji ustavna klauzula za sprovođenje CEDAW , nijednom se nije u koristila u sudovima Kosova.[73]

Prema Krivičnom Zakoniku Republike Kosova nasilje u porodici nije krivično delo. U Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, definicije dela nasilja u porodici postoje samo radi izdavanja naloga za zaštitu u civilnom postupku.[74] Između ostalog, zakon takođe pruža nekoliko zaštitnih mehanizama za žrtve nasilja u porodici i definiše tri različita forme naloga za zaštitu.[75]Dodatno, SOP podržava institucije u praćenju njihovih zakonskih odgovornosti u odnosu na Nasilje u porodici. SOP su usvojene 2013 godine pod rukovodstvom Koordinatora Protiv Nasilja u Porodici (NCADV). Tu se specifikuju relevantne institucije koje se moraju baviti žrtvama nasilja u porodici i procedure koje definišu njihove odgovornosti i definišu redosled odgovornosti. [76]

Ostaju mnogi problemi zato što se dela Nasilja u porodici nisu kriminalizovana i nisu prepoznata kao krivična dela. Nedostaju institucionalni kapaciteti koji bise bavili na odgovarajući način sa Nasiljem u porodici, uključujući Policiju Kosova, Tužilaštvo i Sudove .[77] Takoše, službenici institucija nemaju dovoljne stručne spreme da rade na slučajevima Nasilja u porodici što je vidljivo njihovim stavom okrivljenja žrtve. Stavovi okrivljenja žrtve od strane građana i službenika je još uvek prisutno, po čemu se često smatra da je žrtva nasilja ona koja je provocirala ili zaslužila nasilje.[78] Službenici često usmeravaju žrtvu i počinioca prema izmirenju umesto da se adekvatno bave slučajevima , ne u skladu sa zakonskim uslovima na Kosovu .[79] Konačno, do osnivanja snažnih institucija i mehanizma za bavljenje sa ovim problemom, Nasilje

---

[72] Ibid. Član 9

[73] Udruženje žena na Kosovu, Nema više izgovora: Analiza stavova, incidence, i odgovora institucija na nasilje u porodici , 2015, na https://womensnetwork.org/documents/20151124105025622.pdfb

[74] Vidi rodni profil države, Analiza rodnih razlika na svim nivoima Kosova, Orgut Consulting za Kosovo Agencija za ravnopravnost polova. Dostupno na: http://www.swedenabroad.com/ImageVaultFiles/id_20757/cf_2/Orgut_Kosovo_Gender_Profile_FINAL_2014-05-08.PDF. Vidi i Skupštinu Republike Kosovo , Zakon Br.03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici, 2013, na: www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2010-182-eng.pdf.

[75] Prvo definiše "Nalog za zaštitu" kao- nalog izdat sudskom odlukom gde su predviđene zaštitne mera prema žrtvi. Pod dva , definiše nalog za hitnu zaštitu kao nalog privremeno izdat sudskom odlukom. Pod tri definiše nalog za privremenu hitnu zaštitu kao nalog izdat van radnog vremena sudova.

[76] Agencija za ravnopravnost polova, Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu, 2013, https://abgj.rksgov.net/Portals/0/Procedurat%20Standarte%20të%20Veprimit%20për%20Mbrojtje%20nga%20Dhuna%20në%20Familje.pdf

[77] Udruženje žena na Kosovu, Nema više izgovora, 2015.

[78] Ibid.

[79] Ibid.

u porodici će ostati značajno pitanje vlade Kosova. Naročito, slabo sprovođenje optužnica i time presude za počinioce dela nasilja u porodici nastavljaju da utiču na cilj zakona.[80] Dakle, sudije i tužioci nastavljaju da koriste Zakon o zaštiti od nasilja u porodici za izdavanje naloga za zaštitu, više nego što rade sa krivičnim postupkom da bi smestili počinioce iza rešetka uključujući okorele zločince. Dakle, slabo sprovođenje krivičnog postupka utiče na prava žrtvi nasilja u porodici kao što se navodi dole.

b) Trgovina ljudima

Na Kosovu postoje nekoliko zakonskih i institucionalnih mehanizama za sprečavanje i zaštitu žrtava trgovine ljudima i obezbeđenje njihovih prava. Krivični Zakonik Republike Kosova predviđa novčanu kazne i kaznu zatvor od pet do dvanaest godina za lica koja se angažuju u trgovini ljudima.[81] Kazne zatvorom mogu biti do 20 godina u slučaju kada se organizuje grupa za izvršenje krivičnog dela trgovine ljudima.[82]

Od 2013 godine, Kosovo je takođe formulisalo i usvojilo poseban zakon o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima.[83] Zakon je usvojen iako je Kosovo već imalo u sklopu Zakonika o Krivičnom Postupku posebno poglavlje o Trgovini ljudima ,po zahtevima EU prema Kosovu da "usvoji i sprovede zakonodavstvo o sprečavanju , istrazi i krivičnom gonjenju slučajeva trgovine ljudima."[84] Zakon je usklađen sa EU Direktivom 2011-36 o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti njihovih žrtava.[85] Između ostalog, zakon definiše trgovinu ljudima, ističe relevantne institucije i njihove odgovornosti. Definiše konstitutivne elemente trgovine kao što je : transport, regrutovanje, prijem ili privlačenje osoba, otmica, korišćenje pretnje ili prinude, obmana, prevara, zloupotreba autoriteta, davanje ili uzimanje uplate da bi dobili saglasnost odrešene osobe u cilju eksploatacije.[86]

---

[80] Ministarstvo Pravde Republike Kosovo, Izveštaj evaluacije kosovskog programa protiv nasilja u porodici i akcioni plan 2011-2014, na: https://abgj.rks-gov.net/Portals/0/Ambasada_Raporti%20anglisht.pdf
[81] Skupština Republike Kosovo, Krivični Zakonik Republike Kosova, Br.04/L-082, Član 171, 2012, na: awww.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Code.pdf
[82] Član 171, paragraf 3 Krivični Zakonik Kosova.
[83] Skupština Republike Kosovo, Zakon Br.. 04/L-218 zakon o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtva trgovine ljudima, 2013, na: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Ligji%20per%20parandalimin%20dhe%20luftimin%20e%20trafikimit%20me%20njerez.pdf
[84] Vidi Putokaz za liberalizaciju viza Kosova, str.11. Dostupan na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/visa_liberalisation_with_kosovo_roadmap.pdf
[85] Evropski Parlament, Direktiva 2011/36/EU o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti njihovih žrtava, i izmena Okvirne odluke saveta 2002/629/JHA,
[86] Ibid. Član 5

Dalje, definiše "Nacionalni Autoritet protiv Trgovine Ljudima", koji se sastoji od nekoliko vladinih i nevladinih organizacija.[87] Egzaktni sastav, odgovornosti i kompetencije ovog Autoriteta su detaljno opisani u Administrativnom Uputstvu 17-2013, gde se definišu sastav, odgovornosti i redosled funkcionisanja od strane autoriteta. Kancelarija Nacionalnog Koordinatora predsedava nacionalni autoritet protiv trgovine ljudima.[88] Šta više, Kosovo je takođe formulisalo Administrativno Uputstvo (AI) 01/2014 za ranu identifikaciju žrtva od strane graničnih, konsulatnih ili radnih službenika. AI 01/2014 detaljno definiše koje pokazatelje treba koristiti za ranu detekciju žrtava trgovine ljudima i potencijalnih žrtava trgovine.[89] Takođe u 2017 godini usvojeno je Administrativno Uputstvo o indikatorima za formalno identifikovanje žrtava trgovine ljudima .[90] Cilj ovog AU jeste da identifikuje i predstavi listu indikatora za identifikaciju žrtava Trgovine Ljudima od strane relevantnih institucija uključujući pravosuđe, socijalnu službu, policiju i druge institucije koje se bave krivičnim delima.

Slično Nasilju u Porodici , problem Trgovine ljudima još uvek ostaje rasprostranjen na Kosovu uprkos mehanizmima za sprečavanje trgovine ljudima i zaštite od trgovine ljudima. 22 slučaja trgovine ljudima su prijavljena u Kosovskoj Policije u 2017 godini.[91] Ipak, Vlada Kosova je povećala napore sa ciljem identifikacije i zaštite od trgovine ljudima .[92] Ukupno 36 žrtava trgovine ljudima su identifikovana u 2016 godini. Od njih 26 su bile žrtve seksualne eksploatacije, devet žrtva prinudnog rada, i jedna žrtva ropstva i službe.[93] Uopšteno, sprovođenje zakonodavstva , slabo krivično gonjene i kažnjavanje počinioca krivičnih dela trgovine ljudima i nedostatak dugotrajnih rešenja za ojačanje i integraciju žrtava u društvo su problemi na Kosovu

[87] Prema članu 6 i 7 zakona, to obuhvata Ministarstvo Unutrašnjih Poslova, Policiju Kosova, Ministarstvo Pravde, Sudski Savet Kosova, Tužilački Savet Kosova , Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije , Ministarstvo Lokalne Samouprave , Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta, Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite Ministarstvo Zdravlja, , Ministarstvo Inostranih Poslova, Agencija za Ravnopravnost polova, Kancelarija Državnog Tužioca Kosova, Sudovi, Opštine, , Kancelarija Zaštitnika Žrtve , Nevladine Organizacije .

[88] Vlada Republike Kosova, Administrativno Uputstvo 17/2013 o formalnom sastavu, kompetencije, odgovornosti, i načina funkcionisanja nacionalnog autoriteta protiv trgovine ljudima ", 2013,na: https://gzk.rksgov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10313

[89] Vlada Republike Kosova, Administrativno Uputstvo Br. 01/2014 za ranu identifikaciju žrtva trgovine ljudima od strane konzularne službe, granične policije, inspektorata rada, 2014, at: https://gzk.rksgov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10279

[90] Kancelarija Premijera, Administrativno Uputstvo No. 10/2017 o indikatorima za formalno identifikovanje žrtava trgovine ljudima, 2017, na: www.kryeministriks.net/repository/docs/UDHËZIM_ADMINISTRATIV_QRK_NR._10.2017_PËR_LISTËN_E_TREGUESVE_PËR_IDENTIFIKIMIN_ZYRTAR_TË_VIKTIMAVE_TË_TRAFIKIMIT_ME_NJERZË.pdf

[91] Kosovska Policija je prenela informacije KIPREDu, Decembar, 2017

[92] Department Sjedinjenih Država , Trgovina Ljudima, June 2017, strana 238, na: https://www.state.gov/documents/organization/271339.pdf

[93] Ibid, str 238.

koji su u više navrata izveštavani.[94] Ispod se nalazi analiza postojećih žrtava u okviru programa kompenzacije i analiza sadašnjih trendova u identifikovanim nedostacima i problemima.

VI. Program kompenzacije žrtava na Kosovu: Nedostaci, problemi, oblasti poboljšanja

Kosovo je uspešno osnovalo prvi funkcionalni program kompenzacije žrtava u regionu. Zakon je usvojen 2015 godine i Komisija za razmatranje zahteva je osnovana u 2016 godine. Međutim, program je postao funkcionalan tek u 2017 godini jer je tada Ministarstvo Finansija dodelio prvi budžet od 100.000 evra u toj fiskalnoj godini. Ova kasno izdvajanje sredstava je zbog nedostatka političke volje kao i nesporazuma u vezi izvora novčanih sredstva za kompenzaciju žrtava.[95]

Od decembra 2017 godine uspešno je razmotren jedan zahtev u slučaju ubistva i još dva slučaja su bila pod razmatranjem. Završavanjem programa i njegovim funkcionisanjem, Vlada Kosova je počela pokazivati privrženost u svojoj odgovornosti da kompenzuje žrtve krivičnih dela. Ova Privrženost treba nastaviti u skladu sa zakonskim odgovornostima koja je Vlada Kosova preuzela i političkom voljom za sprovođenje zakona o kompenzaciji žrtava. Ovaj izveštaj posebno poziva državne institucije da daju prioritet žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima ,jer su do sada bili u potpunosti uskraćeni na prava državne kompenzacije .[96] U toku formulisanja ovog izveštaja identifikovani su nekoliko nedostatka i problema u odnosu na zakon o naknadi žrtava zločina, proceduri, kao i komisiji. Svi identifikovani problemi se mogu poboljšati, pogotovo jer su identifikovano veoma rano u toku procesa.

a) Dopiranje i Korišćenje

[94] U okviru IPA Programa Evropske unije za Kosovo, Kancelarija EU na Kosovu finansirala je Priručnik " Napredovati: Promovisanje veće efikasnosti i efektivnosti u borbi protiv trgovine ljudima na Kosovu", koji sprovodi Centar za porodičnu i dječiju negu (KMOP). Priručnik pruža sveobuhvatnu analizu operativnih procedura naknade štete žrtvama kriminaliteta u vezi sa slučajevima trgovine ljudima i veoma je koristan resurs za detaljno objašnjavanje procedura u vezi sa zahtjevima žrtve za naknadu štete. Priručnik pruža osnovne informacije o samoj Komisiji, procedurama za prijavu i rokovima itd. Takođe pruža vrlo detaljne informacije o slučajevima prekogranične trgovine ljudima i njihovom pristupu kompenzaciji žrtava. Elektronska kopija Priručnika dostupna je kod KIPRED-a.

[95] KIPRED intervjui sa nekoliko ključnih aktera, Novembar i Decembar 2017.

[96] Komisija je nedavno Januara 2018 godine dodelila kompenzaciju žrtvi trgovine ljudima, međutim ovaj izveštaj obuhvata vremenski period do decembra 2017 godine. Ipak, u ovom izveštaju se Komisija se podstiče da nastavi da pruža podršku naročito prioritet trebaju biti žrtve nasilja u porodici i trgovine ljudima. Izvor KIPREDa je službenik Vlade Kosova, Januar 2018.

Informisanje potencijalnih podnosioca o mogućnosti državne kompenzacije je ključna da bi se maksimalno upotrebljavao program od strane žrtava krivičnih dela. Član 28 Zakona o Naknadi Žrtava Zločina specifikuje obaveze relevantnih institucija da obavesti žrtvu koji be mogla da se kvalifikuje za naknadu.[97] Prvo , zakon obavezuje institucije koja stupaju u kontakt sa žrtvom da je obavesti o pravu na naknadu prema ovom zakonu. [98] Ovo uključuje policiju, advokata žrtve, socijalne i zdravstvene institucije, sudove i tužilaštvo. U zakonu se takođe ističe da sve institucije trebaju da postave informacije o programu kompenzacije na javnim mestima u njihovim kancelarijama.[99] KIPRED je nadgledao različite institucije tokom oktobra, novembra i decembra 2017 godine.[100] Međutim, nijedna od gore navedenih institucija nije postavila nijednu javnu informaciju o programu kompenzacije žrtava u njihovim kancelarijama. Ne postavljenje informacija na javnim mestima može dovesti do neadekvatnog informisanja građana , nerazumevanja procedure i na kraju ne korišćenja samog programa.

Uopšteno, postoji saglasnost da građani već nemaju informacije o programu kompenzacije I da nema dovoljno javnih informacije u vezi sa mestom primene, nema adrese, žrtve ne znaju šta da rade i kome da se obrate.[101] Postoje nesporazum u vezi sa procedurom , uslovima, vremenskim ograničenjima gde se zakon primenjuje. Sekretarijat je primio zahteve od preživelih seksualnog nasilja tokom rata.[102] Preživeli seksualnog nasilja tokom rata su pokriveni kao podnosioci putem potpuno drugačije komisije sa kojom rukovodi Ministarstvo za Rad i Socijalna Pitanja pod različitim zakonom.[103] Šta više, komisija je primila zahteve za kompenzaciju za krivična dela izvršena u 2002 godini , koji takođe nisu kompenzovana putem ovog zakona.[104] Ovi ilustrativni primeri pokazuju koliko su građani nedovoljno informisani o zakonu, oblasti zakona, komisiji i odgovornosti komisije. Zaštitnik žrtava je jednom izjavio da njegov klijent nije imao informaciju da postoji mogućnost kompenzacije do informisanja od strane advokata.[105] Do sada nije urađena nijedna medijska kampanja da adekvatno obavesti građane o programu, ko ispunjava uslove da

[97] Skupština Republike Kosovo , Zakon Br. 05/L-036 o Naknadi Žrtava Zločina, Član 28. 2015, na: http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-036%20a.pdf
[98] Ibid. Član 28.1
[99] Ibid.
[100] Ovo je uključilo kancelariju Zaštitnika Žrtve u Prištini, Vrhovni Sud, Kancelarija Državnog Tužioca, Ministarstvo Pravde , Instituciju Ombdusmana, Kancelariju Sekretarijata Komisije.
[101] KIPRED intervju sa članom Komisije za kompenzaciju žrtava, Intervju je održan 22.11.2017
[102] KIPRED Intervju sa predsednikom Sekretarijata Komisije, Intervju je održan 16.11.2017
[103] Vidi zakon Br. 04/L-172 Zakona za izmenu i dopunu Zakona Br. 04/L-054 o statusu i pravima palih boraca, invalida, veterana, pripadnika Oslobodilačke Vojske Kosova, žrtvama seksualnog nasilja za vreme rata, civilnim žrtvama i njihovim porodicama. Dostupno na http://www.kuvendikosoves.org/?cid=2,191,1082
[104] Vidi član 31 o krajnjem roku za podnošenje zahteva , 6 meseci nakon datuma poslednjeg izveštavanog krivičnog dela , ili šest meseci nakon pravosnažne odluke. Takoše intervju sa članom komisije održan 22.11.2017
[105] KIPRED intervju sa Štićenikom Žrtve održan 11.12.2017

podnošenje zahteva i koje su procedure podnošenja zahteva. Većina Organizacija Civilnih Društva se do sada nisu se aktivno bavile procesom podizanja svesti građana. Ombdusmana Kosova G. Hilmi Jashari ne iznenađuje rasprostranjen nedostatak znanja od strane građana. Po njegovom mišljenju vise nego 100 zakona se usvajaju i menjaju godišnje, retko vlada ima mogućnost da adekvatno promoviše novi zakon i da adekvatno podigne svest o novim odgovornostima predviđeni zakonom .[106]

Još nije prošla puna godina od kada je komisija za kompenzaciju žrtava započela sa radom. Donekle je razumno nedovoljna i neadekvatna informisanost građana. Međutim, treba se preduzeti adekvatni koraci za informisanje svih građana da bi se izbeglo ne korišćenje programa u budućnosti.

b) Kapaciteti službenika i institucija

Sve institucije koje stupaju u kontakt sa žrtvama krivičnih dela treba da ih obaveste o postojećem programu kompenzacije žrtava. Ovo uključuje advokata žrtve, socijalne i zdravstvene institucije, tužilaštvo i pravosuđe.[107] Da bi ova informacija bila adekvatno raspodeljena, sve gore navedene institucije trebaju biti upoznate sa zakonom, programom, procedurama podnošenja zakona i neophodnim uslovima.

Nakon objavljivanja zakona i formiranja Komisije Američka Ambasada i OSCE su organizovale nekoliko rasprava okruglih stolova sa ciljem da informišu relevantne institucije i službenike o zakonu.[108]

Informacije koje je KIPRED dobavio pokazuju da samo 8.8% svih sudija i 25.8% svih tužilaca su završili direktnu obuku o žrtvama krivičnih slučaja programa kompenzacije. Informacije takođe pokazuje da samo 52.1% advokata žrtvi su bili prisutni na ovim sastancima. KIPRED je takođe informisan su advokati žrtava podelili informaciju interno i završili obuku o programu kompenzacije .[109] Do sada sva tri slučaja koji su upućena Komisiji od novembra 2017 godine su

[106] KIPRED intervju sa G. Hilmi Jashari, Ombudsmanom Republike Kosovo, intervju je održan 7.11.2017
[107] Zakon o naknadi žrtava, Član28
[108] Na osnovu korespondecije KIPREDa sa Američkom Ambasadom KIPRED i kancelarijom OEBSa na Kosovu, Američka Ambasada je organizovala rasprave okruglih stolova u Prištini, Gnjilanu, Uroševcu i Gjakovici. Najmanje je jedan član komisije bio prisutan tokom rasprave. Pored Američke Ambasade, OEBS je organizovao dva sastanka za podizanje svesti u Peći i Prizrenu u Oktobru 2017, i na tim sastancima su prisustvovali sudije, tužioci, zaštitnici žrtva, ali i NVO. Ukupno su se organizovani 7 okruglih stolova da bi podigli svest stručnjaka o programu kompenzacije žrtava. Učešće u okruglim stolovima je bilo nisko. Učestvovali su ukupno 40 Sudija, 52 Tužioca, i 12 Zaštitnika žrtve.
[109] Intervju sa Menadžerom Kancelarije Zaštitnika Žrtve in Zaštitnika Žrtve u regioni Mitrovice, održan u novembru i decembru 2017 godine.

došli preko advokata žrtvi.[110] Međutim advokati žrtva se suočavaju sa različitim problemima uključujući da imaju previse posla, nemaju dovoljno osoblja niti budžeta. Trenutno su samo 23 advokata žrtava i oni pokrivaju 38 opština i sedam regiona. Na primer, u regionu Mitrovice su samo tri advokata žrtve koji pokrivaju 7 opština.[111]

Advokati žrtva, tužilaštvo i pravosuđe su glavni mehanizmi u shemi programa za kompenzaciju. Sadašnje informacije pokazuju da možda mnogo sudija i tužilaca nisu upoznati zakonom i time možda ne upućuju žrtve na tačan način. Ono sto uvećava problem jeste da sadašnji Zakonik o krivičnom postupku ne prepoznaje Program Kompenzacije , jer je zakonik stariji od sadašnjeg zakona. Zakonik se trenutno odnosi na mehanizme kompenzacije kao "koordinator fonda naknade žrtvama".[112] Ova fraza zajedno sa ograničenim podizanjem svesti sudija i tužilaca može dovesti do rizika da sudije i tužioci mogu pogrešno informisati potencijalne kandidate. Ministarstvo pravde se trenutno bavi promenama Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku.[113] Takođe treba da adresira ovo pitanje i potencijalno reši ovu situaciju usklađivanjem krivičnog postupka sa postojećim zakonskim odredbama definisanim pod zakonom o naknadi žrtava krivičnih dela. Šta vise, Prava Akademija ne predviđa specifične treninge i izgradnju kapaciteta za program kompenzacije žrtava u 2018 godini,[114] iako to bi bila prilika da se informišu potencijalne sudije i tužioci o programu i njegovim procedurama.

Dalje, Zakon o naknadi žrtava ističe da sve institucije koje stupaju u kontakt sa žrtvama trebaju uputiti žrtve na program kompenzacije.[115] Međutim, do sada sve aktivnosti podizanja svesti su se usredsredili na male segmente komponente pravosuđa ostavljajući sa strane zdravstvene i socijalne institucije.[116] Do sada se nisu organizovale aktivnosti dopiranja [outreach] i nisu prenesene na medicinsko osoblje, iako zakon obavezuje njih da upute potencijalne žrtve komisiji i velika većina nema osnovno znanje o procedurama.[117] Nije bilo aktivnosti dopiranja [outreach] niti za socijalne radnike, sto takođe utiče na njihovu mogućnost da adekvatno upute žrtve , uključujući žrtve nasilja u porodici.[118]

---

[110] Intervju sa članom komisije održan 3.11.2017
[111] KIPRED intervju sa Zaštitnikom žrtve održan 11.12.2017
[112] Zakonik o Krivičnom Postupku Član 62.1.5
[113] Portal Ministarstva Pravde Republike Kosova, "Radionica Razmotre Krivičnog Zakonika i Zakonika o Krivičnom Postupku", pristup portalu 22.11.2017, na: https://md.rks-gov.net/page.aspx?id=1%2C39%2C1758
[114] Akademija Pravde, Program Obuke za 2018, na: https://ad.rksgov.net/Uploads/Documents/ProgramiTrajnues_2018En_.pdf
[115] Skupština Republike Kosova, Zakon Br. 05/L-036 o Naknadi Žrtva Zločina, Član 28. 2015, na: http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-036%20a.pdf
[116] KIPRED Intervju sa nekoliko aktera uključujući donatore i članove komisije.
[117] KIPRED Intervju sa članom komisije održan 24.11.2017
[118] KIPRED Intervjui sa nekoliko aktera , novembar i decembar 2017.

Većina intervjuisanih su se složili da postoji dalja zakonska obaveza da se grade postojeći institucionalni kapaciteti kao i da se sprovedu sednice podizanja svesti za institucije koje rade sa žrtvama zločina. Trenutno ograničeno razumevanje pravnih eksperta o zakonu i procesu kompenzacije može dovesti do prenošenja netačne i delimične informacije potencijalnim podnosiocima i u budućnosti skraćivanje prava žrtava zločina na kompenzaciju.

c) Nejasne odredbe Zakona o naknadi žrtava zločina

Sadašnjem zakonu i programu kompenzacije žrtava je prethodio dug proces istraživanja, konsultacija, radne grupe. Američka Ambasada i OPDAT su u bliskoj saradnji sa Ministarstvom Pravde u 2013 godini su predvodili i podržale ovaj proces. Zakon je osnovan na nekoliko različitih postojećih zakona naročito na onaj u Sloveniji, ali i na postojeće zakone i prakse u Hrvatskoj i Bugarskoj.[119] Dok su većina zakonskih odredba jasne i direktne, postoje neke nejasne odredbe koje mogu predstaviti problem u sprovođenju zakona, posebno za žrtve nasilja u porodici.

Nejasna odredba može posebno predstavljati problem za žrtve nasilja u porodici. U zakonu nije jasno da li deca koja su izložena nasilju u porodici ispunjavaju uslove za kompenzaciju. Prema Zakonu o naknadi žrtava zločina postoje određeni slučajevi kada članovi porodice/ štićenici mogu da podnesu zahtev za kompenzaciju. Međutim, to važi samo ako krivično delo dovede do smrti žrtve.[120] Ipak, zakon jasno ističe da po članu 6, paragraf 2 Komisija može da razmatra i odlučuje o zahtevima primljenih od lica koja tvrde da su žrtve drugih nasilnih krivičnih dela koja zbog svoje prirode i izazvane posledice mogu opravdati naknadu u skladu sa ovim zakonom, posebno ako je žrtva osetljiva žrtva. U Krivičnom zakoniku Kosova deca su definisana kao osetljive žrtve.[121] Ove zakonske odredbe postaju zbunjujuće u toku sprovođenja u razgovoru sa relevantnim akterima na terenu. Postojeće odredbe nisu dovoljno konkretne i upućuju na definicije u krivičnom zakoniku i zbog toga ostaju otvorene za širu interpretaciju. Dakle, službenici su pružali konfliktne informacije u njihovoj interpretaciji o tome da li deca ispunjavaju uslove ovog zakona.

Prema predsedniku Komisije , prema postojećem zakonu deca koja su samo izložena nasilju u porodici ali nisu direktno preživeli porodično nasilje ne ispunjavaju uslove žrtve za

[119] KIPRED intervju sa pravnim stručnjakom Državnog departmenta Sjedinjenih Država i službenika odgovornog za program za zaštitu žrtava u Američkoj ambasadi, Intervju održan 10.11.2017
[120] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 8.2
[121] Član 120, paragraf 37 " **Ranjiva žrtva** - označava dete, fizički ili mentalno hendikepirano lice, lice koje pati od smanjene uračunljivosti, trudnicu, ili lice sa kojim se živi u zajednici.." Dostupan na http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Code.pdf.

kompenzaciju.[122] Jedan od advokata žrtvi koji je intervjuisan od strane KIPRED-a je izjavio da oni nisu sigurni i da nemaju informaciju ali smatraju da deci koja su izložena nasilju treba biti dodeljen kompenzacija jer su oni žrtve.[123] Dalje, prema predstavnicima Američke Ambasade, deca izložena nasilju u porodici bi se trebali smatrati da ispunjavaju uslove.[124] Šta više , definicija osetljive žrtve krivičnog zakonika Kosova, kada žrtve nasilja u porodici podnesu nalog za zaštitu iako deca nisu direktno fizički zlostavljena, oni mogu biti zaštićeni prema zakonu zbog njihovog emotivnog u psihološkog stresa.[125] Rasprostranjeno pogrešno razumevanje ove specifične zakonske odredbe može uticati na pristup pravdi podnosioca bez jasnog znanja zakona. Prema tome, ovo razjašnjenje ispunjavanja uslova dece za kompenzaciju treba se odmah adresirati unutar komisije i Ministarstava Pravde.

Dodatno, postojeći zakon i procedure mogu prouzrokovati neke poteškoće za žrtve koje ispunjavaju uslove. Jedna velika prepreka se odnosi na potrebne dokumente koje treba priložiti uz zahtev za naknadu da bi se smatrali potpunim. Nekoliko dokumenta koja treba priložiti uz zahtev za naknadu. Ova lista dokumenta uključuje "... odgovarajuće medicinske izveštaje i dokumenta koji dokazuju da je žrtva zločina pretrpela telesnu povredu, oštećenje zdravlja ili patnju..." i "... ostala relevantna dokumenta koja podržavaju zahtev za naknadu". [126] Ova lista dokumenta takođe uključuje račune za troškove sahrane.[127] Ovo bi naročito bilo teško za kandidate koji ispunjavaju uslove zbog religiozne prirode usluga sahrane na Kosovu. Religiozne Zajednice na Kosovu retko izdaju račune za njihove usluga na Kosovu sto otežava porodici žrtve da opravdaju usluge sahrane.[128] Takođe individualna lica često direktno plate usluge sahrane imamima, sveštenicima i pastorima.[129] Dodatno, nacrt Zakona o slobodi vere treba biti usvojen da bi uredio odgovornosti religiozne zajednice na Kosovu , uključujući porez, ne registrovane uplate i usluge sahrane na Kosovu.

Postoje nekoliko pitanja u odnosu na proceduru koje takođe mogu otezati žrtvama nasilja u porodici koje ispunjavaju ulove da podnose zahtev i prime kompenzaciju. Prvo, treba se uzeti u obzir re- viktimizacija sa kojima se žrtve nasilja u porodici suočavaju tokom procedure podnošenja zahteva. Pošto se Nasilje u porodici još uvek ne smatra krivičnim delom prema

[122] KIPRED intervju sa članom komisije održan 3.11.2017
[123] KIPRED intervju sa Zaštitnikom Žrtve održan 11.12.2017
[124] KIPRED intervju sa Američkom Ambasadom 10.11.2017
[125] Vidi član 124 Zakona o Zaštiti od Nasilja u Porodici Br. 03/L-182.
Dostupan na http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2010-182-eng.pdf.
[126] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 32.
[127] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 12.
[128] KIPRED Intervju sa Menadžerom Zaštitnika Žrtve i članom komisije, Novembar 2017.
[129] KIPRED interni izvor.

Krivičnom Zakoniku Kosova, u kome nedostaje potpuna definicija svih činova nasilja u porodici koji se nalaze u Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici. Ovo direktno utiče na slučajeve nasilja u porodici gde se žrtve uglavnom pokrivene civilnim postupkom. Međutim, da bi ispunili uslove za kompenzaciju prema Zakonu o naknadi žrtava zločina , krivično delo treba biti otkriveno i izveštavano kod nadležnog organa i da je tretirano kao krivično delo [130] mora postojati pravosnažna odluka.[131] Kako većina slučajeva nasilja u porodici završava u građanskim postupcima, većina žrtava nasilja u porodici praktično neće imati pravo da podnesu zahtev za nadoknadu.

Drugo, oni koji postignu do krivičnog postupka će se suočavati sa drugim problemima. Jedan drugi uslov koji treba da se ispuni za podnošenje zahteva za kompenzaciju jeste da je „krivično delo kažnjivo sa najmanje godinu dana zatvora".[132] U retkim slučajevima se učinioci nalaze u krivičnim postupku, osim onih koji su optuženi za ubistvo, a skoro nikada nisu kažnjeni više od godinu dana zatvora.[133]

Identifikovani zakonski problemi i problemi u sprovođenju mogu veoma otežati , ako ne i onemogućiti, žrtvama nasilja u porodici da podnesu i traže efektivnu državnu kompenzaciju. Dakle, adresiranjem da se urgentno kriminilizira i da potpuna definicija nasilja u porodici u Krivičnom Zakoniku Kosova u okviru trenutnih amandmana je odlučna da žrtve nasilja u porodici dobiju svoje pravo na kompenzaciju.

Finansiranje programa kompenzacije žrtava

Zakon o naknadi žrtava zločina je stupio na snagu u 2015 godinu i komisija je postala funkcionalna 2017 godine. Tek u 2017 godini komisija je primila fond za administrativnu i logističku pomoć kao i za kompenzacije. Komisija je primila 100.000 evra, koju je sumu Ministarstvo Finansija direktno prenelo Ministarstvu Pravde.

Glavni problemi komisije do sada su bili finansijski izazovi. Prema Zakonu o naknadi žrtvama, . program za naknadu žrtava zločina će biti finansiran iz budžeta Republike Kosova za

[130] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 8.1.3.
[131] Ibid. Član 32.3.1.
[132] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 8.1.1
[133] KIPRED intervju sa Zaštitnikom Žrtve održan 11.12.2017

Ministarstvo pravde kao deo godišnjeg zakona o budžetu. [134] Dalje se ističe da mogu postojati drugi izvori finansiranja kao što su podrška donatora ili drugi dobrovoljni prilozi .[135]

Budžetski ciklus za kompenzaciju žrtava prati sakupljanje tarife od počinioca krivičnih dela. Za krivična dela koje se sude od strane Generalnog odeljenja Osnovnog suda iznos od trideset (30) evra, dok za krivična dela koje se sude od strane Odeljenja za teške zločine Osnovnog suda iznos od pedeset (50) evra.[136] Ove tarife su jedan deo fonda kompenzacije. Međutim, sakupljeni fondovi od tarifa ne mogu direktno biti preneti u program kompenzacije jer to ne dozvoljava MF.[137] Prikupljani fondovi, od tarifa i Agencije za menadžment zaplenjene i konfiskovane imovine, prvo se trebaju se preneti u opšti Kosovski budžet i zatim transferisati u program putem Ministarstva pravde. Zatim, Ministarstvo pravde će podneti budžetski zahtev MF za finansiranje budžetske linije za program naknade žrtava zločina. Prema zakonu, zahtev " će uzeti u obzir projekcije očekivanim prihodima."[138] Uopšte, nivo budžetskih izdvajanja će se zasnivati na prikupljenim tarifama , ali i od prihoda od konfiskovane imovine uključujući kauciju.[139]

Međutim Sudski Savet Kosova ne sakuplja ovu tarifu na održivi način. Neke sudije su izjavile da su oni navodno zahtevali od počinitelja da plate tarife putem pravosnažne odluke ,[140] međutim , ne postoji službena odluka Sudskog Saveta Kosova o sakupljanju ove tarife i sudije nisu službeno informisani o ovoj novoj zakonskoj obavezi. Štaviše, poseban budžetski kod kod prikupljenih poreza ne može se prikupiti do januara 2018. Samo u januaru 2018. šef Komisije za kompenzaciju žrtava izjavio je da je SSK počeo sakupljati poreze prema zakonu i distribuirao budžetski cirkular za sve sudove na Kosovu koji im je naložio prikupljanje poreza i stvorio poseban budžetski kod za prikupljanje porez.[141]

Drugi nalazi

Identifikovani su i neki drugi nalazi sa kojima bi se trebalo odmah baviti da bi obezbedili gladak rad komisije.

---

[134] Zakon on Naknadi Žrtva, Član 39.1
[135] Ibid, Član 39.2
[136] Ibid. Član 39.3.
[137] Skupština Republike Kosovo, Zakon Br. 03/L-048 o Upravljanu javnim finansijama i odgovornostima, Član 2.3, 2008, at: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2524
[138] Supra note at 134. Član 39.4.
[139] Ibid. Član 39.5.
[140] KIPRED intervju sa pravnim stručnjakom Državnog departmenta Sjedinjenih Država i službenika odgovornog za program za zaštitu žrtava u Američkoj ambasadi, Intervju održan 10.11.2017
[141] Izjavljeno na KIPRED-u Pokretanje publikacije "Nadoknada štete žrtvama kriminala: odgovor na nasilje u porodici i slučajevi trgovine ljudima na Kosovu", 28. februara 2018. u Prištini

Identifikovano je tehničko pitanje jeste da sadašnji Zakonik o krivičnom postupku ne prepoznaje Fond Kompenzacije, jer je Zakonik formulisan i stupio na snagu pre sadašnjeg zakona . Uprkos tome, Zakonik se upućuje na mehanizam kompenzacije tkao "koordinatoru Fonda za naknadu štete žrtvama."[142] SOP za Kancelariju za zaštitu i pomoć žrtva pri Kancelariji Državnog tužioca takođe sadržavaju neadekvatne fraze i obraćaju se komisije kao " nadležni organ." Fraze korišćene u oba dokumenta se trebaju što pre promeniti da bi se izbegao rizik da sudije i tužioci pogrešno informišu potencijalne podnosioce.

Nedostatak sistematizovane digitalne data baze takođe može postati problem u dugoročnom aspektu. Sekretarijat komisije trenutno čuva sve podatke u dokumentima a ne digitalno.[143] Veoma je važno da sekretarijat ima elektronsku bazu podataka gde oni mogu da upravljaju slučajevima i dugoročno čuvaju detaljne informacije. Nema potrebe da se stvori sistem koji bi uključio svaku detaljnu informaciju uključujući korespodenciju među zaštitnika žrtve, sekretarijata i komisije.[144]

Sledeće identifikovano pitanje se odnosi na način kako sama komisija funkcioniše. Važno je da komisija čiji je mandat da podržava kompenzaciju žrtvama krivičnih dela se konsistentno fokusira i upotrebljiva pristup čiji su centar žrtve.[145] Da bi Komisija prihvatila zahteve, krivični postupak već treba biti završen i treba postojati pravosnažna odluka. Kao stoje gore navedeno, samo žrtve koje nisu u potpunosti primile kompenzaciju mogu da podnesu zahtev komisiji. Dakle, kada žrtve podnose zahtev komisiji, one su već prošle kroz duge i naporne krivične postupke. Ako ponovo prolaze kroz dalje komplikovane procedure one potencijalno mogu biti štetne i da ih ri-viktimizuju. Kao što je jedan od intervjuisanih rekao, "*ponekad sudije i tužilac u komisiji imaju striktno pravni i profesionalni pristup. Mi moramo da se podsetimo da nismo u sudnici. Trebamo imati pristup orijentisan na žrtvu i za žrtvu. Trebamo podržavati žrtvu i izbegavati* ri-viktimizaciju".[146] Drugi intervjuisani je rekao da "*mi radimo sa ljudskim bićima koji su već puno preživeli. Ponekad su humani argumenti jači od profesionalnih, zakonskih argumenta. Mi radimo na veoma osetljivim slučajevima. Nama treba veća fleksibilnost u našem radu kao komisija, moje mišljenje je da ljudska prava trebaju u mnogim slučajevima biti iznad zakona.*"[147] Trenutni rad Komisije treba služiti kao primer za buduće imenovane članove komisije. Idealno, oni bi trebalo da služe kao primer i da osnuju

[142] Zakonik o krivičnom postupku, Član 62.1.5.
[143] KIPRED intervju sa članom komisije sekretarijata održan on 16.11.2017
[144] Ibid.
[145] Kancelarija za obuku o žrtvama krivičnih dela i tehničku pomoć definiše pristup orjentisan na žrtve kao : "sistematski fokus na potrebe i brige žrtve da bi se pružile usluge na osetljiv i samilostan način bez predrasude. Pristup orjentisan na žrtve teži da minimizuje traumu u vezi sa procesom krivičnog postupka, pružajući podršku zaštitnika žrtve i drugih pružaoca usluga, ojačanjem preživelih kao angažovane učesnike u procesu, pružajući preživelima mogućnost da učestvuju u dovođenju njihovih trafikanata na pravdu."
[146] KIPRED intervju sa članom komisije održan 22.11.2017
[147] KIPRED intervju sa članom komisije održan 24.11.2017

institucionalnu memoriju upotrebom pristupa orjentisanog na žrtve. Pristup članova Komisije koji je orijentisan na žrtve se može uvećati imenovanjem članova koji imaju iskustvo u radu sa ugroženim grupama uključujući nasilje u porodici i trgovina ljudima. KIPRED je primetio da izbor člana iz civilnog društva nije urađen putem formalnog izbora ili predloga Civ Kos, platforma saradnje između Vlade Kosova i civilnog društva.[148] Naročito , uloga civilnog društva u ovoj komisiji je ključna i iskusni članovi koji rade sa žrtvama nasilja u porodici i trgovine ljudima trebaju biti deo komisije. Postoje nekoliko licenciranih profesionalca koji rade sa žrtvama rodno osnovanog nasilja na Kosovu, na primer pružaoci usluga koji rade sa žrtvama pružajući im svakodnevnu negu i podršku.[149] Dakle pristup orijentisan više na žrtve bi ojačao efektivni pristup i razumevanje Komisije u odnosu na osetljivije slučajeve uključujući trgovinu ljudima i nasilje u porodici.

VII. Zaključci i Preporuke

Zaključak je da je Vlad Kosova napokon počela da pokazuje privrženost u ispunjivanju državnih odgovornosti da kompenzuje žrtve krivičnih dela. Zakon o naknadi je završen pre tri godine, komisija je osnovana i budžet izdvojen za kompenzaciju žrtava . Ipak, kao sto smo identifikovali u ovom izveštaju postoje nekoliko nedostatka i problema sa postojećim programom. Komisija je do sada razmotrila samo nekoliko slučajeva i dodelila je kompenzaciju samo u jednom slučaju ubistva i nedavno u jednom slučaju trgovine ljudima. Da bi se bavili identifikovanim nedostacima i problemima i time povećali pristup orjentisan na žrtvu i fokusirali na osetljive grupe uključujući nasilje u porodici i trgovina ljudima. Izveštaj završava sa preporukama glavnim akterima da bi povećali trenutni odgovor na slučaje i sproveli zakon.

Preporuke za Vladu Kosova:

***Ministarstvu Pravde*:**

[148] KIPRED komunikacija preko elektronske pošte sa predstavnikom CiviKos platforme , Decembar 2017. Takođe vidi Memorandum Saradnje između Vlade Kosova i CiviKos Platforme. Dostupan na http://www.civikos.net/repository/docs/Memorandumi_i_bashkepunimit_Anglisht___63841.pdf

[149] Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite je izdao dozvolu za nekoliko skloništa na Kosovu, pružajući usluge žrtvama rodno zasnovanog nasilja u regionima Kosova. Trenutno Kosovo ima nekoliko skloništa koji pružaju podršku žrtvama nasilja u porodici i trgovini ljudima u Prištini, Peći, Đakovica, Gnjilane, Prizren, itd. Vidi na primer Rodni profil države, analiza rodnih razlika na svim nivoima Kosova, Orgut Consulting za Kosovo Agencija za ravnopravnost polova. Dostupno na http://www.swedenabroad.com/ImageVaultFiles/id_20757/cf_2/Orgut_Kosovo_Gender_Profile_FINAL_2014-05-08.PDF.

- Izmenite Zakonik o krivičnom postupku Kosova da se tačno upućuje na Program kompenzacije žrtava. Takođe izmenite Zakonik o krivičnom postupku Kosova i Krivični zakonik Kosova da uključi Nasilje u porodici kao krivično delo. Predvidite kaznu od više od jedne godine da bi više žrtava ispunilo uslove za podnošenje zahteva za kompenzaciju;
- Osnujte digitalnu bazu podataka i mehanizam praćenja za nadgledanje slučajeva kompenzacije. Baza podataka bi trebalo da sadrži detaljne informacije o slučajevima, mehanizmima izveštavanja i pravosnažne odluke komisije. Informacija bi takođe bila korisna za cilj nadgledanja i bila bi korisna za nacionalnu koordinacionu kancelariju protiv trgovine i prtiv nasilja u porodici;
- Sprovesti dodatne obuke za Komisiju naročito u odnosu na ljudska prava žrtvi nasilja u porodici i trgovine ljudima, uključujući pristup orjentisan na žrtve;
- Ištampaj i javno predstavi informacije o programu kompenzacije žrtvi na javnim mestima unutar kancelarija MP i drugih vladinih institucija;
- Razjasniti da li se komisija u bliskoj saradnji i podršci sa Pravnom kancelarijom Ministarstva Pravde odmah bavi decom koja su izložena nasilju u porodici i njihovim ispunjavanje uslova za kompenzaciju;

Za Komisiju **:**

- U bliskoj saradnji sa organizacijama civilnog društva i Ministarstvom Pravde osmisliti i raspodeliti ciljanu medijsku kampanju za program kompenzacije žrtvama
- Upotrebiti pristup orjentisan na žrtvu u toku razmotre zahteva da bi izbegli viktimizaciju podnosioca , naročito osetljivih grupa nasilja u porodici i trgovini ljudima u skladu sa zakonskim uslovima;
- Budući zakon o verskim zajednicama na Kosovu se hitno treba usvojiti i adresirati potrebu da verske zajednice trebaju izdavati račune. Dodatno, Komisija treba da prati i podeli informacije sa predstavnicima verskih zajednica i podsticati ih da izdaju račune sahrane.;

Za Tužilački savet Kosova

- Izmeniti Standardne Operativne Postupke za kancelariju za zaštitu i pomoć žrtava pri Kancelariji Državnog tužioca, da ažuriraju i daju informacije u vezi sa Programom kompenzacije žrtva i rada Komisije;

- Ištampaj i javno predstavi informacije o programu kompenzacije žrtvi na javnim mestima i u svim kancelarijama zaštitnika žrtava žrtva i tužilaca;
- Da svi civilni i krivični tužioci znaju o programu kompenzacije žrtva, zakon i rad komisije. Ako je potrebno, raspodelite elektronske informacije u svim kancelarijama tužilaštva i organizujte obuke za sve tužioce preko Akademije Pravde ;
- Povećajte broj zaštitnika žrtva u svim delovima Kosova povećanjem izvora budete za finansijsku kompenzaciju zaštitnika žrtva;

***Za Sudski savet Kosova*:**

- Nastaviti sa naplatom poreza od izvršilaca nasilnih zločina. Prema Zakonu o naknadi žrtva, odluka treba da ističe da tarifa za krivična dela koje se sude od strane Generalnog odeljenja Osnovnog suda iznosi trideset (30) evra dok su zločini koje su presuđivali odjeljenja za teško krivično delo oporezovani (50) evra;
- Pripremi i podeli budžet koji zahteva od svih osnovnih sudova da počnu sa prikupljanjem tarifa;
- Da sve civilne i krivične sudije znaju o programu kompenzacije žrtva, zakon i rad komisije. Ako je potrebno, raspodelite elektronske informacije u svim kancelarijama tužilaštva i organizujte obuke za sve sudije u saradnji sa Akademijom Pravde ;
- Ištampaj i javno predstavi informacije o programu kompenzacije žrtvi na javnim mestima i u svim sudovima na Kosovu.

***Za Akademiju Pravde* :**

- Da program obuke o zaštiti žrtva je integralni deo programa Akademije Pravde. Ovi moduli trba da sadrže specifične informacije o programu kompenzacije žrtva, o Zakonu o naknadi žrtva, uslovima i neophodne procedure. Integracijom programa kompenzacije žrtava u program obuke pravne akademije bi osigurao održivu i sistematsku podelu informacija za sudije i tužioce;
- Akademija pravde bi trebala regrutovati trenere koji imaju iskustva u radu sa ugroženim žrtvama kao što su žene i djeca. Akademija takođe treba organizovati multidisciplinarne

treninge sa sudijama i tužiteljima sa advokatima žrtava i članovima Komisije radi detaljnog obrađivanja i rasprave o sadržaju zakona.

Za Lekarsku komoru Kosova :

- Osiguraj da medicinko osoblje koje je u direktnom kontaktu sa žrtvama krivičnih slučaja sa elementima nasilja su upoznati sa programom kompenzacije žrtva, zakonom i radom komisije ;
- Ištampaj i javno predstavi informacije o programu kompenzacije žrtvi na javnim mestima i u svim bolnicama na Kosovu;

***Za donatore*:**

- Pružiti podršku Ministarstvu Pravde na osnivanju digitalne baze podataka i mehanizma praćenja slučaja a kompenzacije ;
- U bliskoj saradnji sa organizacijama civilnog društva i Ministarstvom Pravde osmisliti i raspodeliti ciljanu medijsku kampanju za program kompenzacije žrtvama
- Pružiti podršku SSK i TSK u organizovanju obuke za civilne i krivične sudije i tužioce na Kosovu o Zakonu o naknadi žrtva;
- Pružiti podršku Ministarstvu Pravde da održi obuku članova Komisije o upotrebi ljudskih prava i pristup orjentisan na žrtvu uključujući osetljive grupe koje ispunjavaju ulove za kompenzaciju;

Reference

Akademija Pravde, Program obuke 2018, Priština, at: https://ad.rks-gov.net/Uploads/Documents/ProgramiTrajnues_2018En_.pdf

Agencija za ravnopravnost polova, Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu, 2013, https://abgj.rksgov.net/Portals/0/Procedurat%20Standarte%20të%20Veprimit%20për%20Mbrojtje%20nga%20Dhuna%20në%20Familje.pdf

Skupština Republike Hrvatske, Prava žrtvi u skladu sa Aktom kompenzacije žrtava krivičnih dela, Službeni list 80/08 i 27/11, 2011, na: https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Iz%20pravosudnog%20sustava/podrška%20žrtvama%20i%20svjedocima/Brochure%20The%20victims'%20rights%20pursuant%20to%20the%20crime%20victims%20compensation%20act.pdf

Skupština Republike Kosovo, Ustav republike Kosovo, Član 22, 2008, na: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Constitution1Kosovo.pdf

Skupština Republike Kosovo, Krivični Zakonik Kosova, 2013, at: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf

Skupština Republike Kosovo, Zakonik o Krivičnom Postupku ,Član 19.1.26, 2013, at: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf

Skupština Republike Kosovo, Zakonik o Krivičnom Postupku ,Član 62.1.5, 2013, at: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Criminal%20Procedure%20Code.pdf
Skupština Republike Kosovo, Zakon Br. 04/L-218 o Sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava trgovine ljudima, 2013, na: https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Ligji%20per%20parandalimin%20dhe%20luftimin%20e%20trafikimit%20me%20njerez.pdf

Skupština Republike Kosovo, Zakon Br. 05/L-036 on Naknadi Žrtava Zločina, 2015, ne: http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-036%20a.pdf

Skupština Republike Kosovo, Zakon br.03/L-182 o Zaštiti od nasilja u porodici, 2013, na: www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2010-182-eng.pdf

Udruženje za Emancipaciju, Solidarnost i Ravnopravnost Žena , CEDAW Izveštaj nadgledanja, 2015, at: www.esem.org.mk/pdf/Voved/Monitoring%20na%20chovekovi%20prava/Izveshtai%20vo%20senka/CEDAW/Follow%20up%20Report%20on%20CEDAW%202015%20-%20ESE.pdf
CEDAW Komisija, Opšta preporuka br. 19 o Nasilju nad ženama, 1991, at: http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm

Savet Evrope, Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici , Istanbul, 2011, at: https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482e

Savet Evrope, Direktiva Saveta 2004/80/EC u vezi sa kompenzacijom žrtava zločina, 2004, na: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:261:0015:0018:en:PDF

Savet Evrope, Evropska Konvencija o Kompenzaciji Žrtava Krivičnih Dela sa Elementima Nasilja , Strazbur, 1983, at: https://rm.coe.int/1680079751

Evropska Komisija, Kosovo* Izveštaj Napredaka 2014, 2014, at: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2014/20141008-kosovo-progress-report_en.pdf
Evropska Komisija, Sektorska Komisija Pravosuđa , Slobode i Bezbednosti, EU Dijalog procesa stabilizacije i asocijacije, Brisel, Januar 2015, na: eeas.europa.eu/archives/delegations/kosovo/documents/press_corner/2015/20150223_final_sapd_jls_follow-up_actions.pdf

Evropsko pravosudno udruženje za građanska i komercijalna pitanja, Poseta portalu 4.12.2017, na: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_int_en.htm

Evropski parlament, Direktiva 2011/36/EU sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima kao i zaštitu prava žrtava trgovine ljudima, i zamenjuje Okvirnu Odluku Saveta 2002/629/JHA

Galaway i Rutman, Kompenzacija žrtava: Analiza suštinskih pitanja, Pregled socijalne službe, Vol 48, Br. 1, 1974

Vlada Republike Kosova, Administrativno Uputstvo Br. 01/2014 za ranu identifikaciju žrtva trgovine ljudima od strane konzularne službe, granične policije, inspektorata rada, 2014, na: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10279

Vlada Republike Kosova, Administrativno Uputstvo 17/2013 o formalnom sastavu, kompetencije, odgovornosti, i načina funkcionisanja nacionalnog autoriteta protiv trgovine ljudima", 2013, na: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10313

Greer, Desmond S. Transatlantska perspektiva o kompenzaciji žrtava krivičnih dela u Sjedinjenim Državama , Časopis Krivičnog Zakonika i Kriminologije, Knjiga 85, Izdanje 2, 1994,na: scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6815&context=jclc

Udruženje žena na Kosovu, Nema više izgovora: Analiza stavova, incidence, i odgovora institucija na nasilje u porodici , 2015, na: https://womensnetwork.org/documents/20151124105025622.pdf

Ministarstvo Pravde Republike Kosovo, Izveštaj evaluacije kosovskog programa protiv nasilja u porodici i akcioni plan 2011-2014, na: https://abgj.rksgov.net/Portals/0/Ambasada_Raporti%20anglisht.pdf

Kancelarija Premijera, Administrativno Uputstvo No. 10/2017 o indikatorima za formalno identifikovanje žrtava trgovine ljudima, 2017, na: www.kryeministriks.net/repository/docs/UDHËZIM_ADMINISTRATIV__QRK_-_NR._10.2017_PËR_LISTËN_E_TREGUESVE_PËR_IDENTIFIKIMIN_ZYRTAR_TË_VIKTIMAVE_TË_TRAFIKIMIT_ME_NJERZË.pdf

Republika Albanija, Obaveštenje o ratifikaciji evropske konvencije o kompenzaciji žrtava krivičnih dela sa elementima nasilja, 2005, na: https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=321052&SecMode=1&DocId=817110&Usage=2

Kancelarija državnog tužioca, Standardni operativni postupci za Kancelariju za zaštitu i pomoć žrtava, Član 2.1.5, 2013, na: www.pshks.net/repository/docs/No.1202.2013_Directive_on_SOP_FOR_THE_VPAO.pdf

Department Sjedinjenih Država, Kancelarija Nadgledanja i Borbu Protiv Trgovine Ljudima, Izveštaj o Trgovini Ljudima, Makedonija, 2017, na: https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2017/271232.htm

Department Sjedinjenih Država, Kancelarija Nadgledanja i Borbu Protiv Trgovine Ljudima Crna Gora, 2017, na: https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2017/271246.htm

Generalna Skupština Organizacije Ujedinjenih nacija, A/RES/40/34, Deklaracija Osnovni principa za žrtve krivičnih dela i zloupotrebe moći, Paragraf 12, 1985, na: www.un.org/documents/ga/res/40/a40r034.htm

Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija , Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, 1979, na: http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf

Department Sjedinjenih Država , Trgovina Ljudima, June 2017, strana 238, na: https://www.state.gov/documents/organization/271339.pdf

Civil Society for
HUMAN
RIGHTS

Projektom koji finansira EU rukovodi
Kancelarija Evropske Unije na Kosovu